

“NINGÚ NO BALLA AMB MÍ“

LA DANSA, UNA EINA PER PENSAR sobre l'ASSETJAMENT

17 setembre 2019

Margarita Torra
Psicòloga Clínica
Col. n. 217

INDEX

1. INTRODUCCIÓ. OBJECTIUS DEL TREBALL
2. DEFINICIÓ
3. EMERGÈNCIA SOCIAL DE L'ASSETJAMENT ESCOLAR
4. REFLEXIONS PSICOANALÍTiques SOBRE L'ASSETJAMENT
5. PROCEDIMENT
6. DEMANDA
7. COMUNICACIÓ INTERNA I EXTERNA
8. REFLEXIONS
9. VALORACIÓ
10. CONTINUÏTAT DEL PROJECTE
11. BIBLIOGRAFIA
12. APÈNDIXS

INTRODUCCIÓ

OBJECTIUS DEL TREBALL

“NINGU NO BALLA AMB MÍ. LA DANSA, UNA EINA PER PENSAR SOBRE L’ASSETJAMENT”, és el resultat d’una feina duta a terme des del gener del 2018 i, en principi, sense data d’acabament.

En línia amb els supòsits del GT Psicoanàlisi i Societat, els OBJECTIUS d’aquest treball són:

- 1) Transmetre la gravetat de la problemàtica de l’assetjament escolar. (Veure cap. 1, 2, i 3)
- 2) Compartir la nostra voluntat d’intervenir-hi com a GT del COPC. La idea d’origen és : “Què podem fer els psicoanalistes, al respecte?”.
- 3) Mostrar la pertinença de treballar en la realització d’aquest projecte concret. (Veure cap. 4)
- 4) Mostrar l’efecte multiplicador del projecte, gràcies a tractar-se d’una col·laboració del COPC amb l’escola Som-Hi Dansa. (Veure cap. 5 i 6)
- 5) Mostrar les possibilitats de mobilització d’un relat creat mitjançant la dansa i de la importància d’estar presents com a psicoanalistes per escoltar i traduir allò que la dansa suggereix al públic jove. (Veure cap. 7)
- 6) Compartir l’abast del projecte, des de la valoració del mateix (Veure cap 8)

7) Reconèixer les limitacions d'aquest projecte, així com la necessitat d'un treball continuat. (Veure cap 9)

8) Fer visible bona part del treball realitzat per dur a terme el projecte. I exposar-ne les conclusions.

En resum, penso que “NINGU NO BALLA AMB MÍ. LA DANSA, UNA EINA PER PENSAR SOBRE L'ASSETJAMENT” respon a un projecte:

- ✿ innovador,
- ✿ de trobada de diferents llenguatges (dansa i pensament psicoanalític)
- ✿ de col·laboració entre institucions (escola de dansa i COPC)
- ✿ d'ampli espectre (el públic va dels púbers fins els adolescents)
- ✿ amb finalitat preventiva en el món dels joves i,
- ✿ sense data de caducitat.

DEFINICIÓ

L'assetjament escolar, conegut popularment amb l'anglicisme "bullying", és el resultat d'actituds agressives i d'accions violentes adreçades cap a un company, de forma repetida i durant un període de temps, que exerceix un altre o altres alumnes, destacant-ne la continuïtat en el temps, el desequilibri de poder (real o percebut) i el desig conscient de ferir, tant de manera física com verbal, o provocar l'exclusió social.

Aquest tipus d'assetjament, en general, succeeix a dins o al voltant de l'escola.

L'assetjament escolar compta amb la complicitat d'un grup d'alumnes.

Habitualment aquests actes agressius es produeixen entre nens i nenes en procés d'entrada a l'adolescència.

L'assetjament escolar va més enllà de la violència física; les actituds més habituals són les agressives, com per exemple impedir l'accés a l'entorn social de la persona agredida.

La violència sol dirigir-se al cos; l'agressivitat, a les relacions socials.

(L'assetjament també pot ser perpetrat pels professors i pel mateix sistema escolar. Jo, a aquest aspecte no m'hi referiré).

EMERGÈNCIA SOCIAL DE L'ASSETJAMENT ESCOLAR

A les notícies, és cada vegada més freqüent trobar-nos amb informació sobre estudis, denúncies i conseqüències dels assetjaments que es donen en l'àmbit escolar.

A continuació faig esment dels estudis més rel·levants sobre l'assetjament escolar des de 1996 fins l'actualitat, així com del Programa que el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya va posar en marxa des del curs 2017-18 anomenat [#aquiproubullying](#):

(En [color verd](#) destaco l'autoria institucional o organitzacional dels informes, així com els enllaços que proporcionen la documentació corresponent)

1996... “Informe a la [Unesco](#) de la Comisión Internacional sobre la Educación para el siglo XXI. ([Informe Delors](#)). La educación encierra un tesoro”. En aquest informe s'exposen les bases sobre la necessitat de treballar per a la millora de la convivència en els centres educatius.

2001... Generalitat de Catalunya. [Departaments d'Ensenyament i d'Interior de la Generalitat de Catalunya](#). Joventut i seguretat a Catalunya. Informe.

2005/06...[Generalitat de Catalunya. Departaments d'Educació i d'Interior](#). Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya.

Desembre 2006...[Síndic de greuges](#). Informe extraordinari. Convivència i conflictes als centres educatius

2007...[Defensor del Pueblo](#). “Violencia escolar: el maltrato entre iguales en la Educación Secundaria Obligatoria 1999-2006”.

2010...[Observatorio Estatal de la Convivencia](#). “Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Estudio Estatal sobre la convivencia escolar en la educación secundaria obligatoria”.

2015...[OECD](#). “El bienestar de los estudiantes. [Informe PISA](#)”. Resultats a l'Estat espanyol.

2016...[Save the Children](#). “Informe anual “Yo a eso no juego”

2017...[UNESCO](#) . School Violence and Bullying. Global Status Report

Tots ells es troben a : <http://bullying.cat/informes/>

Exemples d'articles publicats en els mitjans de comunicació:

(En [color verd](#) destaco l'autoria de l'article i el enllaç on trobar-lo)

3/01/2015... “El bullying, un fenomen de grup”, [Raquel Font](#).

https://criatures.ara.cat/bullying-fenomen-grup-Bullying-xifres_0_1278472155.html

18/02/2016... Un de cada deu alumnes assegura que ha patit assetjament escolar. El 30% assenyala que ha rebut cops físics i un de cada tres admet que ha agredit un altre estudiant, segons un informe de [Save the Children](#) sobre 'bullying' a Espanya.

https://cat.elpais.com/cat/2016/02/18/espana/1455799539_145548.html

10/11/2016... Primera condemna contra la Generalitat per no frenar un cas d'assetjament escolar. Un jutjat de Tarragona imposa al Departament d'Ense-

nyament indemnitzar amb 3.800 euros un menor que va patir assetjament escolar en un col·legi del Vendrell (Baix Penedès). Un jutjat de Tarragona ha donat la raó a la família del nen, que va presentar una denúncia al·legant que ni l'escola ni el departament havien fet res per evitar el maltractament que els companys de classe dispensaven al noi.

https://cat.elpais.com/cat/2016/11/10/catalunya/1478787184_852044.html

27/01/2017 ... Un menor apunyala cinc companys en un institut d'Alacant. El jove, de 17 anys, ha explicat que pateix assetjament escolar

https://cat.elpais.com/cat/2017/01/27/espana/1485510052_493840.html

5/03/2017... Els infants maltractats tenen el doble de risc de suïcidi. Un estudi de l'Hospital del Mar assenyalava que aquest risc es quadruplica si el maltractament és de caràcter sexual.

https://cat.elpais.com/cat/2017/03/05/catalunya/1488749660_186579.html

17/03/2017... RESOLUCIÓ ENS/585/2017, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de Convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre

https://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=781530&language=ca_ES

10/04/2017 ... RESOLUCIÓ ENS/881/2017, per la qual es crea el Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament entre iguals i s'obre convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats a formar-ne part.

Els protocols amb els que es treballa dins aquest Programa són:

http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf

19/04/2017... Un de cada set estudiants han patit 'bullying' a Catalunya. Una enquesta feta pels participants a l'[informe PISA](#) revela que als col·legis on hi ha més assetjament baixen els resultats

L'OCDE admet que és un problema greu, que ha crescut amb les noves tecnologies

<https://www.elperiodico.cat/ca/societat/20170419/informe-trepitja-2015-assetjament-escolar-estudiants--15--anys-catalunya-espanya-5982111>

15/02/2018... Maite Garaigordobil (catedràtica d'Avaluació i Diagnosi Pedagògics i responsable del màster oficial en Psicologia General Sanitària de la Universitat del País Basc): "El bullying i el ciberbullying són un problema de salut pública".

<http://epce.blogs.uoc.edu/ca/2018/02/15/maite-garaigordobil-bullying-ciberbullying-son-problema-salut-publica/>

13/04/2018 ... [RESOLUCIÓ ENS/793/2018](#), per la qual es dona continuïtat al Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying de prevenció, detecció i intervenció enfront de l'assetjament entre iguals i s'obre convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats a formar-ne part a partir del curs 2018-2019.

<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7605/1671541.pdf>

Els protocols amb els que se segueix treballant a dins aquest Programa són:

http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf

2/05/2018... (Dia Mundial contra l'Assetjament Escolar) Les conclusions d'un informe de l'ONG [Save the Children](#) i l'associació [SEER](#) alerten que : Un de cada 10 alumnes catalans és víctima de "bullying" a l'escola. L'estudi també

indica que el 7% dels estudiants han estat víctimes de ciberassetjament a les xarxes socials.

7 de cada 10 adolescents han rebut insults, i una quart part, de forma freqüent. I el 34,5% dels joves han rebut cops, que han estat assidus per al 8,4%. "Tot el que no sigui prevenció és arribar massa tard".

<https://pdabullying.com>

9/05/2018... Assetjament al parvulari: Una sentència condemna la Generalitat per no vigilar un cas de 'bullying' a un alumne de P4.

https://cat.elpais.com/cat/2018/05/09/catalunya/1525879404_850414.html

11/07/2018... Enquesta de [Save the Children](#): 1 de cada 2 nens espanyols d'entre 10 i 17 anys diu que ha patit humiliació o violència a l'escola. A més 1 de cada 4 hi ha participat en aquests actes d'humiliació o violència a altres companys. L'assetjament en l'àmbit escolar és una forma de violència entre iguals, no és un joc de nens i té conseqüències molt greus en la seva salut física i mental. Fins i tot s'arriba, en ocasions, al suïcidi! Segons l'estudi de Save the Children, es dona més violència física entre els nois que entre les noies, entre les quals és més freqüent el maltractament psicològic.

<https://www.europapress.es/epsocial/cooperacion-desarrollo/noticia-mas-mitad-ninos-espana-dicen-haber-sufrido-humillacion-violencia-colegio-save-the-children-20180711132746.html>

13/09/2018... [Aldees Infantils](#) estima que a cada aula hi ha un nen que pateix assetjament. L'oenagé lamenta la falta de "consens" en les xifres d'assetjament escolar a Espanya

8/10/2018... Ciberbullying i depressió infantil i juvenil. "Com integrar les xarxes socials en la intervenció psicològica amb adolescents" Neus Nuño, professora col·laboradora del [màster universitari de Psicologia Infantil i Juvenil](#).

Una enquesta sobre usos de xarxes socials per part d'adolescents feta pel Pew Research Center i dut a terme entre el març i l'abril del 2018 mostra de quina manera ha augmentat i s'ha diversificat l'ús de les xarxes socials entre els adolescents en els darrers anys.

<http://epce.blogs.uoc.edu/ca/2018/02/15/maite-garaigordobil-bullying-ciber-bullying-son-problema-salut-publica/>

3/02/2019... Una enquesta realitzada per la [Fundació Barça](#) a través d'Adolescents.cat revela que 54% dels adolescents catalans han estat implicats en casos d'assetjament escolar.

<https://adolescents.naciodigital.cat/noticia/40484/aquesta/es/situacio/bullying/catalunya/segons/nou/estudi>

13/02/2019 ... La mayoría de los niños españoles, el 80%, considera que la herramienta más eficaz para atajar el acoso escolar es la mediación de los compañeros que son testigos de este. Sin embargo, según un estudio de la [Fundación ANAR](#), una de las más activas abordando este drama, solo el 23,7% reconoce actuar cuando presencia un caso en el colegio.

https://elpais.com/sociedad/2019/02/13/actualidad/1550061896_811046.html

18/02/2019... El acoso escolar es un drama mundial que afecta al 43% de los alumnos entre 10 y 14 años, según un estudio de [Unicef](#) .

<https://www.unicef.es/noticia/violencia-contra-los-ninos-nuevo-informe-ocultos-plena-luz>

11/03/2019... Segons [Save the Children](#), a Catalunya, més de 16.000 alumnes són víctimes de 'bullying' i 12.500, de ciberassetjament. Els nens amb necessitats educatives especials són més vulnerables.

<https://www.elperiodico.cat/ca/mes-persones/20190311/save-the-children-bullying-7337214>

1/05/2019... 'A Silent Voice', un manga sobre l'assetjament escolar per entendre tots els punts de vista. Des dels [Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació](#) us recomanem aquest còmic japonès sobre bullying, discapacitat i les diferents perspectives dels implicats

<http://epce.blogs.uoc.edu/ca/2019/05/01/a-silent-voice-manga-assetjament-escolar/>

11/06/2019... Un de cada quatre alumnes de Catalunya assegura que ha patit assetjament escolar, i un terç de les víctimes confessa que no ha demanat ajuda, segons l'informe [El 'bullying' a les escoles de primària a Catalunya fet per la Fundació Barça](#). A més, el 76% dels professors asseguren que no se senten preparats per afrontar situacions d'assetjament escolar o ciberassetjament.

<https://fundacio.fcbarcelona.cat/noticies/metodologia-fundacio-redueix-bullying-35>

4/09/2019... "Un de cada cinc alumnes diu que ha sigut víctima d'assetjament escolar".

https://www.ara.cat/societat/cinc-alumnes-victima-assetjament-escolar_0_2301370052.html

Tot sovint llegim notícies tràgiques, fins i tot luctuoses, a propòsit de l'assetjament entre els joves. Com ara:

26/06/2019... Una nena d'onze anys víctima de bullying se suïcida a França

L'assetjament no es va aturar amb un canvi d'escola.

<https://www.diaridegirona.cat/espanya-internacional/2019/06/26/naena-donze-anys-victima-bullying/988664.html>

18/07/2019... Un niño de 14 años que sufría bullying se suicidó acostándose en las vías del tren en Inglaterra

<https://www.lavanguardia.com/sucesos/20190718/463576740929/bullying-suicidio-inglaterra-tren.html>

FACTORS SOCIALS PER L'INCREMENT DE L'ASSETJAMENT

D'altre banda, i en paral·lel al que podem assabentar-nos a través dels mitjans de comunicació, a les nostres consultes proliferen els pacients joves, víctimes d'assetjament escolar, amb patologia que va des de crisis d'angoixa i d'ansietat, fins a ferides narcisistes resultants d'episodis traumàtics.

Tot plegat ens crida l'atenció..., i ens empeny a fer-nos preguntes:

És l'assetjament quelcom nou en la nostra societat? Segons diferents estudis, sembla que, tot i no ser nou, sí que s'ha incrementat notòriament.

Què està en joc en aquest augment?

Avanço alguns dels factors socials d'aquest increment en l'actualitat:

- La dificultat en acceptar com una riquesa la pluralitat de races, cultures i ètnies entre els nostres joves, fills d'immigrants, a les escoles.
La tendència és viure-ho com un llast, tant per part dels adults -educadors i ensenyants-, com per part dels petits i joves escolars. De fet és un afegitó al plantejament educatiu, una oportunitat que cal treballar.
- L'imperi de l'impunitat en el sí de les relacions. Tot és possible. L'absència de les normes que són intrínseques a la constitució psíquica, i que passen

per construir el respecte i el reconeixement envers l'altre, i per la forma en que es defineix l'univers de l'altre.

- La prevalença d'una "moral pragmàtica" a la nostra societat: "no ho facis, que et faràn fora de l'escola", en comptes de "no ho facis perquè no està bé".
- L'hipervaloració de la imatge (corporal, corporativa -les marques-, etc) en les societats capitalistes. Quan un subjecte es defineix pels seus hàbits de consum, per les marques comercials que consumeix, sabem que estem davant d'algú amb carències des del punt de vista afectiu. També sabem que les marques comercials desdibuixen les peculiaritats de cadascú, uniformant els individus. Aquesta uniformització, per la marca, no arribarà mai a neutralitzar les emocions que des de la carència, porten a la destructivitat. Justament, l'adopció d'un "look" específic ("uniforme") a més de l'afirmació de pertinença a un grup, resulta un mecanisme d'auto-defensa per ocultar les seves diferències internes.
- L'augment de famílies desestructurades i de famílies monoparentals, que fa més difícil la criança i formació dels fills "en la civilització", on la llei de l'adult no es transmet adequadament, donant lloc a joves sense límits.
- L'aparició de famílies de parelles homosexuals i transsexuals, en les que les funcions maternes i paternes sovint són intercanviables, la qual cosa també dificulta la criança i formació dels fills "en la civilització", donant lloc també a joves sense límits.
- Moltes vegades, les famílies (dues generacions amb certa estabilitat) no compleixen les seves funcions parentals; em refereixo a: Prendre cura de l'infant i donar-li tot el recolzament precís, des de l'asimetria i amb les responsabilitats conseqüents.

- Els “trànsits saltats”: La delegació per part dels adults a adolescents de responsabilitats “adultes”, suposen una traïció pel seu procés de creixement. Diríem que en termes de “joc de la vida”, quan l’adult delega en l’adolescent, està abdicant just quan aquell venia a “matar-lo”; llavors l’adolescent esdevé adult de forma prematura i a través d’un procés tancat en fals.
- L’escola s’ha convertit en transmissora de coneixements i i això l’ha portat sovint a oblidar-se del seu paper de formadora d’éssers humans. S’ha perdut la missió de l’escola de facilitar la subjectivació o formació de subjectes, donant eines per la socialització; en general, l’escola -al nostre sistema- està més enfocada a donar eines per la producció, per la competitivitat, de tal manera que l’altre es converteix en un mitjà per aconseguir una fita, i no en un altre ésser humà.
- L’alleugeriment de les condicions disciplinàries a l’escola. La pèrdua d’autoritat del grup d’ensenyants cap als alumnes (si a l’escola tots són iguals, el coneixement es transforma en opinió), així com des dels pares cap als alumnes. La comercialització del servei educatiu, des d’un punt de vista ideològic (els pares compren un servei pels fills i els mestres esdevenen asalariats dels pares).
- Sovint, a l’escola el subjecte és considerat per l’esforç i el bon rendiment escolar i no per la capacitat de vincle amb l’altre.
- L’abandó per part dels pares de les tasques educatives i formatives del nen i l’adolescent en mans dels ensenyants, quasi exclusivament.
El repartiment de responsabilitats en aquests casos és el següent: Els pares es responsabilitzen de l’economia familiar, facilitant uns ingressos que han de ser suficients com perquè una altra persona es faci càrrec de la formació del seu fill/a.

- Els adults (a l'escola, al sí de la família) hem de posar límits a la violència, sí; però també hem ser conscients que estem ajudant a construir subjectes capaços de definir els límits de la pròpia violència i d'articular la seva individualitat amb el conjunt.
- Els Media i les xarxes socials s'han apropiat de la funció de "producció de subjectivitat": Amb qui s'identifiquen els nens? Quins són els seus referents? Als Media i a les xarxes socials, els models de constitució de la subjectivitat actuals són l'egoisme, el menyspreu cap al dèbil, l'insolidaritat. (etc. , ...) (Els programes de televisió amb els índexs d'audiència més elevats en tot l'estat són un exemple d'aquest fet, on es posen de manifest aquests tipus d'actituds negatives).
- La quotidianitat de les imatges de violència en les pantalles (TV, internet, sèries,..) que la converteixen en banal. Les imatges violentes com a reclam publicitari i com a reclam sexual.
- L'accés a pàgines web pornogràfiques per part de nens/joves, els quals no disposen d'elements per poder entendre el que veuen, de manera que esdevenen imatges traumàtiques, en el mateix sentit que ho poden ser altres excessos percebuts (sorolls atronadors, danys físics, pèrdues sobtades i imprevistes,...).
Els joves no tenen la possibilitat de processar tot el que se'ls mostra sobre la sexualitat.
L'excés de projecció produeix curt-circuits perquè sotmet als nens a enigmes permanents: enigmes no resolubles amb les representacions que tenen.
- La normalització d'actituds violentes en el sí de les relacions personals. La acceptació submissa del control d'un mateix per part de l'altre i a l'inversa, en les relacions personals. La perversió (exercici del gaudi amb el cos de l'altre des-subjectivat) es pot donar en relacions heterosexuales i/o homosexuals.

- El predomini de les relacions genitals (enteses com a relacions estrictament físiques) per sobre de les sexuals (enteses com a relacions personals, físiques i afectives).
- L'ús de les TIC (tecnologies de l'Informació i Comunicació), sense aprenentatge ni control. L'accés a aplicacions que alimenten la fantasia d'estar present en el cap d'altres, la fantasia de ser valorat, estimat, volgut, desitjat, ..., estalviant-se la relació personal, amb el que això suposa de buidor afectiva, d'empobriment per viure en el món virtual. Virtualitat que no té capacitat formativa per viure la realitat de les relacions, amb sentiments.
- Actualment la sexualitat i la reproducció estan totalment dissociats. S'ha fet un salt tecnològic: d'una banda, les relacions sexuals poden evitar la concepció, i d'altra, es pot engendrar sense relacions sexuals. Però sobretot, en la sexualitat, tal com es mostra avui dia, no hi ha reconeixement de que el cos està en relació amb un altre, al qual a més de cos és un altre, amb subjectivitat; un subjecte i no només un objecte de gaudi.
- Els progressos científics han fet endarrerir certs límits en el camp biològic: Disminuir els signes d'envelliment i perllongar l'esperança de vida. El fantasma de la joventut o de vida eterna s'han enfortit, donant lloc a una mena de "bogeria col·lectiva". Han proliferat els pares que, potser perquè han sucumbit a la pressió social de "ser sempre joves" (la moda del "forever young"), o potser com a reacció a la seva experiència com a fills d'uns pares que havien estat fonamentalment autoritaris, pretenen ser "amics dels seus fills".
En aquests casos, els nens perden l'assimetria protectora de la que tot nen té dret. (No em refereixo als pares que saben dialogar i escoltar els seus fills, sinó als que obliden que són ells, els pares, els que tenen un saber i una responsabilitat que el nen no té).

- El freqüent desconcert dels adults per exercir les funcions parentals, amb conseqüències sobre els nens i adolescents. Desconcert que amaga sentiments d'incompetència parental, amb fantasies que traspuen mancances personals en forma de: "Qui millor que el mestre per formar al meu fill". (Quantes parelles porten els nadons a l'escola bressol, no per necessitat/desig de reprendre l'activitat laboral/professional, sinó perquè tenen la sensació de que "ells no en saben, de criar").
- La visualització d'un futur negre, sense sortides, en un país en risc de (o sota) crisi econòmica i política, en un planeta cada dia més ferit i en perill de destrucció..., no és engrescador perquè l'adolescent pugui imaginar un projecte de futur que l'estimuli i li faci més suportable el trànsit cap a la vida adulta. Un projecte que li permeti sentir que la vida val la pena viure-la; un projecte que li permeti crear quelcom en la vida.

REFLEXIONS PSICOANALÍTIQUES SOBRE L'ASSETJAMENT

Començo parlant de l'assetjador/a. Em referiré a joves d'entre 11 i 16 anys, púbers i d'adolescents. Tot i les diferències, intentaré explicar com arriba el/la jove a assetjar un company/a. Què està fallant en el seu procés de maduració psíquica.

De què pateix l'assetjador/a??

L'assetjador/a del que parlo aquí, no és un monstre, psicòpata, o criminal, tot i que el seu comportament pot resultar monstruós (per la crueltat desplegada), psicopàtic (perquè no hi ha reflexió que contingui l'impuls d'actuar amb sadisme) i criminal (per les conseqüències, sovint traumàtiques en el/la jove assetjat/da).

Són joves (púbers i adolescents) amb poca, o molt poca, capacitat per a simbolitzar l'agressivitat, o vehicular-la.

Sabem que l'agressivitat, la crueltat i fins i tot, la violència, son imprescindibles i constitutius de la subjectivitat del nen, de la mateixa manera que ho és la tendresa, l'ingenuïtat i la fantasia.

Tanmateix, tan l'agressivitat i la crueltat, com la violència són estructurants només quan els nens són educats en la seva simbolització.

Com simbolitzen els nens la crueltat?

Principalment, a través del joc. Un joc que els permeti sentir-se forts i poderosos, per tal de combatre justament els sentiments oposats, el de debilitat i el de dependència de l'adult.

Els nens depenen de l'adult per viure. D'una banda el necessiten per ser protegits però de l'altra, l'adult podria abandonar-lo, quan s'enfada o el castiga...; la qual cosa el fa sentir amenaçat.

El joc és una experiència de control màgic, és a dir, de sentiment d'omnipotència.

El joc és l'escenari on desplegar les fantasies omnipotents, "aconseguint el que desitjarien" i "controlant allò que "temen".

El joc és una representació (en el sentit dramàtic del terme), i en un punt s'acaba, i tornen a "la realitat" d'incompletesa, de limitació.

El joc, que engrescat des de l'adult, els permet viure durant una estona un món imaginari -"com si" la seva fantasia fos realitat- és fonamental per adquirir la capacitat de simbolitzar.

El paper de l'adult és doncs molt important per desplegar el joc: L'adult no l'ha de témer, ben al contrari, l'adult, prou segur del seu lloc envers l'infant, procurarà que les ferides narcisistes del petit puguin ser curades gràcies, precisament, al conjunt de representacions (en el sentit teatral del terme).

En el joc, el petit pot ser el més gran i poderós de tots; s'inverteixen els papers, i de víctima -passiu- passa a ser botxí -actiu-, troba víctimes simbòliques per descarregar la seva ràbia i aquesta ficció "amansa la rabia de la ferida, així com el sentiment d'odi".

Llavors, per què hi ha joves que necessiten agredir, desplegar la crueltat?

És que mai no han jugat??? Per què el seu joc no els ha permès sublimar l'agressivitat? Tenia un altre sentit el joc per ells, de nens? És que tots els nens viuen les ferides a la "seva omnipotència" de la mateixa manera? Podem considerar generalitzables entre els més joves els sentiments com l'odi, la ràbia, ..., i emocions com l'ansietat?

Sí; tanmateix cadascú, individualment els viu a la seva manera i buscarà o no, la forma d'apaivagar-los. Està clar que aquesta recerca no la pot fer tot sol, justament necessita de l'adult per tal de fer el procés o trànsit cap a la "civilització", en el sentit d'adequació al sistema de relacions que l'envolta i de pacificació interna.

I els adolescents? Què té d'específic el passatge per l'adolescència que doni llum a aquests actes violents i agressius, envers un "parell"?

L'adolescent representa el passatge d'un "ja no del tot nen" a un "encara no adult"; diguéssim que està mutant, i aquesta mutació és tan important per l'adolescent com ho són els quinze primers dies de vida per l'infant.

L'adolescent habitualment se sent desorientat respecte a les identitats sexuals. De fet, molts es creuen homosexuals perquè no diferencien l'excitació genital del desig, que és excitació amorosa.

Sabem que l'adolescència es passa amb esquinçaments, angoixes i/o símptomes que a vegades persisteixen més enllà en el temps. L'adolescent, des d'un replegament narcisista, haurà de construir el seu camí a través de noves identifications (d'entrada molt làbils, i vivint el dol per les infantils), la seva posició sexual (hetero/homo) i la construcció del seu fantasma (o modus de gaudi sexual).

Per l'adolescent, créixer és intrínsecament un acte agressiu, significarà ocupar el lloc del pare, i aquest "assassinat" no es pot viure sense angoixa.

L'adolescent és immadur. El reconeixement de la seva immaduresa per part de l'adult és essencial per a la salut en l'adolescència.

La fragilitat narcisista de l'adolescent l'empeny sovint a posar en acte allò que no pot posar en paraules. No en và, és en aquesta etapa que l'adolescent assumeix riscos excessius (transgressions i/o agressions cap a un mateix o cap al "parell").

Els adolescents que opten per la violència no han interioritzat els límits. Diguéssim que no han fet (o ho han fet d'una manera fallida) el trànsit cap a la civilització. No admeten la seva debilitat, ni la seva fragilitat. No admeten ser dependents. Segueixen sentint-se ferits (en el seu narcisisme) i culpen (projecten) a tot altre de la seva ferida; funcionen amb la idea de venjança.

El joves que utilitzen la violència, tot i el seu possible coneixement de l'ètica del comportament, aquest no atura el seu sadisme. Res del "seu interior" no els atura. A l'inversa, precisen de víctimes reals per a descarregar la seva violència interior.

D'altra banda, l'adolescent que és assetjat, queda ferit per sempre.

És cert que qualsevol jove pot convertir-se en assetjador?

Sabem que qui ha patit violència real -a casa- tindrà possiblement minvada la seva capacitat de simbolització, i per tant té moltes probabilitats d'utilitzar la violència en les seves relacions.

Tanmateix, no només el que ha patit violència en el sí de la seva família és capaç d'emprar la violència. També el que ha viscut esquivant el sentiment de frustració (p.e. els fills sobre-protegits) solen presentar actituds i reaccions violentes.

En general, i deixant a banda les persones d'estructura sàdica -que seria un tema en sí mateix-, acostuma a utilitzar la violència aquell que no ha pogut sublimar l'agressivitat ni la ràbia (mitjançant p.e. una activitat creativa, lúdica o artística), ni tampoc ha trobat una via per descarregar-la (l'esport físic, la dansa, ...).

Els assetjadors/es tenen dèficits metafòrics, fan passatges a l'acte de l'agressivitat, en el marc de la des-simbolització, la qual cosa implica que el subjecte no pot conservar "la tensió agressiva" (tensió narcisista, desig agressiu) com a procés psíquic, arribant a l'acte agressiu (anul·lant la representació i passant a intentar destruir l'objecte).

Quins són els factores psicològics de l'increment de l'assetjament escolar?

- L'abandó (o delegació) per part dels pares de família de les tasques d'educació i formació dels seus fills en l'escola, quasi en exclusiva.
- La sobrevaloració dels especialistes per sobre de la funció materna i paterna. El sentiment d'incompetència parental.
- Nens i nenes que estan SOLS i "acompanyats" en el seu temps de lleure per pantalles més que per persones. La pràctica de l'ús de les pantalles tecnològiques com a "cangurs" està tenint conseqüències nefastes pel desenvolupament psíquic de l'infant: que van des de la confusió mental fins al trauma psicològic.
- La presència d'actituds i comportaments propis de l'adolescència en nens i nenes petits.
- El perllongament fins a l'adolescència del "rei a casa". Tot gira en torn al fill/a. Sent la pretensió evitar-li tot sentiment de frustració o pèrdua.

- El paper que té la mirada i la imatge com a font privilegiada de gaudi en la cultura digital i virtual.
- El sentiment de soledat i vertigen, enfront el món adult i la vida.
- La banalització del futur, com a tapadora del desempar de l'adolescent davant la -moltes vegades- irregular manifestació per part dels pares del que esperen d'ell.
- L'augment de la patologia narcisista i patologia límit, entre els joves (falla en la "qüestió paterna").
- L'idealització de l'adolescència, pel que fa a la permissibilitat de les transgressions i a la manca de responsabilitat.
- La tendència a la simetria en el sí dels grups (família, escola). Mentre que l'asimetria (que pressuposa diferències en el saber) implica formes de responsabilitat, basada en les funcions a exercir i no en qui l'exerceix; la simetria desresponsabilitza a qui té les funcions formatives.
- En l'altre extrem, l'autoritarisme dels pares, que no són capaços d'exercir funcions de responsabilitat i cura dels fills. En aquests casos, els pares exerceixen el poder de manera despòtica, fins i tot tirànica, en el sí de la família, en la que domina l'arbitrarietat.
- L'esborrament dels límits i diferències entre adolescents i adults, en el seu procés evolutiu. L'adolescència s'inicia més precoçment (10 - 11 anys) i l'adult pretén viure com un adolescent fins una edat avançada; la qual cosa complexifica els papers d'uns i d'altres en les relacions familiars.

Quins sentiments té l'assetjador/a?

- Gelosia ... El pas de les relacions amb un/a altre (amic/ga), a les relacions de grup, amb 2 o més amics/gues no sempre és fàcil; suposa poder compartir, deixar de ser el centre per l'altre, passar a ser un més, etc. Hi ha nens extremadament gelosos, que no suporten passar a un segon pla en la relació amb l'altre.
- Rivalitat... Quan el nen necessita ser el centre, l'altre no pot ser millor ni més conegut, ni més... res. Actualment hi ha molta rivalitat en aconseguir ser molt popular a les xarxes (tenir molts "m'agrada").
- Odi ... A vegades trien el "millor amic" per assetjar-lo. Ja sabem que l'amor i l'odi estan ben a prop.
- Competitivitat L'èxit de l'altre pot resultar insuportable..., així hi ha nens que necessiten posar en ridícul el company/a que treu millors notes.

- Frustració ... Quan un nen ha estat criat evitant-li la frustració, no serà capaç de tolerar-la. I, en conseqüència atacarà aquell que ell imagina que li està generant tal sentiment. Per exemple, el nen/a que maltracta com a resposta per “no haver estat convidat a...”
- Enveja ... o sentiments destructius cap a l'altre, en relacions duals. L'enveja apareix quan el subjecte no pot suportar que l'altre tingui alguna cosa que ell vol i no té. Aquest sentiment porta a atacar-lo (la idea és... “si jo no ho tinc, faré que ell no ho pugui gaudir”). Per exemple, el nen/a que maltracta un company/a “perquè aquest té una família afectuosa”.
- Por ... admetre la dependència de l'altre, per sentir-se segur, per satisfer les seves necessitats, etc., suposa admetre que un/a no és omnipotent. Hi ha púbers i adolescents que tot i sentir inseguretats, aquests sentiments l'avergonyeixen de manera que es comporta com si fos la persona més segura del món, precisament per amagar-les.

Hi ha atacs entre nens que són el resultat d'intentar no ser descobert per l'altre en les seves inseguretats.

- Ràbia ... d'haver d'acceptar que no és omnipotent, que té limitacions (intel·lectuals, afectives, ...) i actua com si no en tingués, és a dir saltant-se tots els límits ètics.

Quines pretensions té l'assetjador/a, fent mal a l'altre?

Ser “algú”, pel paper que juga? Com deia a l'inici d'aquest capítol, l'assetjador/a és una persona amb dificultats psicològiques. Dificultats que, tot i que són normals per l'etapa en la que estan, a vegades estan fins i tot arrelades a la seva estructuració de la personalitat, de forma que d'algunes podríem dir que són persones amb problemes d'identitat.

El maltracte a l'altre fa que sentin, d'una banda, la satisfacció pulsional del seu sadisme, i de l'altre, aconseguen tenir visibilitat pel grup i ser “respectats”,

en el sentit de que d'entrada ningú no els hi porti la contrària. De fet el que aconseguen és sentir-se poderosos, constituint-se en una potencial amenaça per a qui no els "segueixi". No és "respecte" el que inspiren a l'altre, sinó por.

Fer-se un lloc en el gran grup, tot i que sigui el lloc de la persona temuda. Destacar, estar per sobre, ser protagonista en les converses i pensaments dels companys/es, no passar desapercebut, per aquestes persones és el mateix que "no ser ningú". Ells/es no suporten ser un/a més..., les seves accions procuren convertir-los en molt importants, rel·levants.

Convertir-se en algú "popular". Caldrà esbrinar què vol dir ser popular... Aconseguir molts "m'agrada"? Tenir molts seguidors en les xarxes socials? De nou, adquirir aquesta connotació té a veure amb destacar, ..., però no només amb això. La fantasia de qui vol ser "popular" (en el sentit del codi present en el món virtual) és ser valorat, admirat, apreciat, estimat, en definitiva, important per l'altre. Justament, tot el contrari del que l'assetjador/a sent que és.

I ràpidament, el seu objectiu és envoltar-se d'un "grup còmplice" , indispensable per poder seguir assetjant, perquè precisament serà el grup el que el farà sentir més poderós/a.

De fet, en aquesta etapa, l'adolescent es recolça generalment en grups. És el temps dels "millors amics" , dels grups, de les bandes. El grup és el seu reforç narcisista.

Per què és tan fàcil per l'assetjador/a aconseguir un Grup Còmplice?

La crueltat no és només l'exercici malvat sobre l'altre, sinó també l'indiferència davant el patiment de l'altre. La violència silenciosa (no contestar, no reaccionar) és una forma de fer l'altre "transparent", des-subjectivat.

La fantasia que comparteixen els membres del Grup és "si en formo part, jo mai no seré víctima". En el mateix sentit, desmarcar-se del grup és viscut com una situació amenaçadora. És la vergonya la que pot apartar un membre del grup. El sentiment resultant de contrastar "on està implicat" amb els "seus ideals".

D'altre banda, és sempre més fàcil formar part d'un grup, ser un més dins el grup que diferenciar-se dels altres i ser un mateix i, actuar segons els criteris

propis. Desmarcar-se del Grup Còmplice significa passar de la “submissa companyia” a la “lliure soledat”. Del “no pensar” i facilitar la violència, a pensar i actuar en conseqüència. Significa assumir el risc de la soledat.

En abordar l'actitud dels membres del grup còmplice, cal tenir present els nexes profunds entre l'individualisme (“salvar-se sol, a costa del que sigui”) convertit en principi de vida i d'una cultura que prima la picardia com a model d'exercici social.

Es pot parlar de les característiques de la “víctima” de l'assetjador?

Entre l'assetjador/a i la seva víctima hi ha una mena de complementarietat psicològica. L'assetjador/a triarà per víctima aquell que el complementi...

Aquesta complementarietat de l'assetjador/a amb la seva la víctima ens remet a la dualitat sempre present en casos de sadisme/masoquisme. No obstant, parlant de púbers i adolescents, només ho podríem confirmar si ens hi referim des d'una concepció estructural de les personalitats “en joc”.

En termes més “conjunturals” la complementarietat la podem observar en:

- * el sentiment de culpa que la víctima té en relació als dols que estan en procés, culpa que el pot fer sentir mereixedor de un maltracte, i és aquí on entra en joc l'assetjador/a i els seus atacs, pels que la víctima no disposa de mecanismes de defensa que el protegeixin.
- * la buidor (per renúncia de referents i manca de nous) fa que la víctima visqui les relacions amb angoixa, que el poden arribar a bloquejar i traduir-se en inhibicions, i en un viure ensimismat que l'assetjador/a aprofitarà pels seus objectius d'atac.
- * el desconeixement de qui és i com és, el sentiment d'estranyesa pròpia per la convulsa activitat del seu món pulsional pot encaixar atacs d'un company, que en una època anterior haguessin estat contestats, repel·lits, refusats.
- * el sentiment d'incertesa, les pors en front a un futur irrepresentable poden facilitar el deixar-se atrapar pels menyspreus i desvaloració de l'assetjador/a.

La labilitat de posicions, en aquestes edats, en ple procés de formació, molt susceptibles a canvis en funció de com fan el dol de les primeres identificacions (dol que pressuposa "renúncies" però també l' "assassinat del pare" de l'infància), de les noves vivències i relacions (que inclouen l'agressivitat però també l'amor i la tendresa), les quals facilitaran noves identificacions, conformaran la posició sexual i el fantasma de cada subjecte "en trànsit". Trànsit que alimentarà (més o menys, molt o poc) el narcisisme del jove.

Com tot això passa alhora (el "trànsit" i els atacs de l'assetjador), tot i la complementarietat psicològica o millor, inconscient, aquesta és en la majoria dels casos, molt circumstancial. A aquestes edats, tot està en moviment, en el psiquisme, i en els seus correlats externs. Es donen canvis de tot tipus. Molt probablement, la víctima, una any més tard (p.e.) ja no seria complementaria i per tant la tria recauria en un altre company, més dèbil, més fràgil.

De fet, tots els púbers i adolescents participen d'una fragilitat inherent a la seva etapa evolutiva, de manera que tots són susceptibles a ser triats per ser l'objectiu de la ràbia de l'assetjador.

La víctima pot ser un amic o un company, pot ser tímid, callat, discret, limitat (física o intel·lectualment), inhibit (en quan a l'agressivitat), diferent (per qüestions de raça, cultura, ètnia), pot destacar per la seva -no consolidada- condició sexual..., pot lluir una aparença maca, pot desmarcar-se de modes i marques comercials, pot brillar pels resultats acadèmics, o simplement sobresortir pel seu interès en aprendre.

De fet, qualsevol company pot ser escollit per ser agredit, humil·liat o per burlar-se'n.

Les conseqüències psicològiques en la víctima poden ser greus; poden dificultar el "trànsit" al psiquisme adult i, fins i tot, poden ser traumàtiques deixant ferit el seu narcisisme.

Tots els actes a l'escola interpel·len als ensenyants.

Paper dels ADULTS (tutors, professors)

Els adults tenen un paper molt important.

1. Estar PRESENTS, per poder observar i detectar quan comenci l'assetjament. Especialment, a les hores d'arribada i de sortida de l'escola, a les hores de pati, en els temps menys reglats..., que és quan els companys es relacionen no només atenent a qüestions acadèmiques.
2. Estar ATENTS als canvis de dinàmica del grup, així com a comentaris individuals... La qual cosa vol dir identificar la formació de grups, dels líders dels mateixos, de la dinàmica de cadascú, així com dels infants "solitaris".
3. INTERVENIR de seguida que es detecta l'assetjament, en el sentit de:
 - I. Aturar-ho. (POSAR LÍMITS)
 - II. Escoltar i esbrinar amb l'assetjador/a què el/la mou (AJUDAR A PENSAR)
 - III. Demanar a l'assetjat tots els detalls de l'agressió rebuda (NO AL SILENCI)
 - IV. Acompanyar a l'assetjat/da... (NO A LA SOLEDAT)
 - V. Parlar amb el grup. (L'assetjador sense grup no es sosté).
4. OFERIR alternatives per vehicular l'agressivitat. Alternatives sublimatòries.

Davant la dificultat per encarar aquestes situacions, els adults correm el risc d'abordar-ho amb un prejudici que minimitzaria el fet i alleugeria la nostra responsabilitat. Em refereixo a la idea de “alguna cosa haurà fet perquè l'ataqui”... Cal descartar tot prejudici.

L'adult té l'obligació de confrontar, d'encarar el desafiament de l'adolescent. Confrontació que, tot i no ser “agradable”, no hauria de tenir característiques de represalia, ni de venjança, però sí de força.

L'adult ha de posar-hi límits (impedint l'assetjament) tot intentant entendre què passa.

Voler comprendre què passa no és donar carta blanca a les agressions, sinó identificar allò que està en joc (què ataca l'assetjador?, què no suporta de l'assetjat/da?, a qui està atacant?), per poder-ho parlar amb el noi/a i els seus pares.

Posar límits no és equivalent a castigar; tot i que pot ser que en algun cas caldrà prendre mesures.

Tot el projecte està basat en la idea de que NO és el càstig la solució a l'assetjament. Aquest, en un moment donat, pot ser necessari, però mai no hauria de ser l'única resposta.

Segurament, el més important és que hi hagi comunicació entre els adults i els nens i joves. Comunicació, que no vol dir parlar amb l'argot d'ells, sinó saber escoltar.

Els actes són plens de sentit, però han de ser descodificats. Cal escoltar, entendre què plantegen i cal ensenyar a pensar, ensenyar que les coses requereixen pensament i no només acció.

Cal FER ESCOLTAR a l'assetjador/a allò que no havia pogut dir en paraules.

PROCEDIMENT

1. Conversa amb l'escola Som-hi Dansa. La dansa com a relat.

Al gener del 2018, vaig tenir diverses converses amb la directora de l'escola de dansa Som-Hi Dansa de Barcelona, per tal de crear una obra que tractés específicament la problemàtica de l'assetjament entre els joves.

La idea va sorgir dels comentaris sobre les experiències que joves ballarines de l'escola havien patit, directa o indirectament en les seves escoles.

Molt ràpidament, ens vàrem posar d'acord en alguns trets fonamentals que haurien d'aparèixer en la obra.

El títol de la obra seria NINGÚ NO BALLA AMB MI.

2. Assessorament

Vaig assistir a les primeres escenificacions de l'obra que tractava sobre l'assetjament, en versió de dansa, en les que vaig ser convidada a assessorar amb l'objectiu de perfilar alguns detalls.

Vàrem coincidir i aplaudir el càsting fet per l'obra: 9 noies d'entre 14 i 19 anys, d'aparença física estàndard, comuna (el pes i les "formes" no feien d'obstacle), amb qui fos fàcil identificar-se. També vàrem coincidir en el tipus de música escollida per l'obra.

Un cop creada l'obra, la directora i jo mateixa vàrem celebrar l'oportunitat d'intervenir en tant que psicoanalista en el disseny/detalls de l'obra, entenent que el resultat seria enriquidor.

La idea era portar NINGÚ NO BALLA AMB MI a les escoles i aprofitar per provocar un cert sacseig d'alumnes i professors, posant davant dels seus ulls una història sobre l'assetjament escolar, explicada amb escenes ballades que captessin prou l'atenció i no deixessin indiferent a ningú.

Calia fer-ne una prova: la preestrena.

3. Preestrena

NINGÚ NO BALLA AMB MI es va representar per primera vegada, davant dels familiars de les ballarines, membres del GT Psicoanàlisi i Societat, i coneguts... al Centre Cívic Barceloneta Arxiu, el 3 de març del 2018.

(Veure apèndix I. Article a [El Punt Avui](#), 16 abril 2018)

Tant les reaccions del públic, com les seves valoracions sobre l'obra, com l'índex d'assistència a l'acte, van ser un èxit. (L'auditori del Centre Cívic estava absolutament ple de gent).

Vàrem constatar com de colpidora resultava.

Vàrem intuir que era una molt bona iniciativa per encarar el tema de l'assetjament escolar, remoure emocions, despertar l'interés dels alumnes (fatigats de discursos allisonadors) així com dels professors, i obrir la porta a poder-ne parlar, també des del viscut (en primera, segona o tercera persona) i des del que suggereix en tant que pensament, i permet reflexionar.

Calia donar un temps després de cada representació per poder compartir vivències, pensar, reflexionar, i començar a elaborar qüestions relatives a les diferents actituds que trobem en el relat sobre l'assetjament.

El GT Psicoanàlisi i Societat ens vàrem oferir a fer aquesta tasca i de seguida vàrem tenir adjudicada aquesta part del projecte, la que té a veure amb la paraula.

4. ACORD de col·laboració amb l'escola Som-Hi Dansa

NINGÚ NO BALLA AMB MI passava a ser un projecte de col·laboració entre l'escola Som-Hi Dansa i el GT Psicoanàlisi i Societat.

L'acord entre l'escola Som-Hi Dansa i el GT Psicoanàlisi i Societat del COPC consistia en que abans de l'estiu del 2018 tant l'escola de dansa com nosaltres faríem una primera tasca de comunicació per tal de donar a conèixer a escoles i a psicòlegs l'existència d'aquest projecte.

En funció de les demandes rebudes, al setembre, configurariem un calendari de representacions, amb un màxim de dues representacions als mes, atenent a les necessitats i obligacions acadèmiques de les ballarines (noies d'entre 14 i 19 anys).

Totes les representacions publicitades sota el plantejament del Projecte, implicarien l'intervenció de 2 psicoanalistes del GT Psicoanàlisi i Societat.

La durada seria d'entre 1 hora i 10 minuts: Tenint en compta els 25-30 minuts (aproximadament) de la representació ballada + 30-40 minuts (aproximadament) de col·loqui.

Des del punt de vista econòmic, cadascú procuraria pel seu compte el cobrament dels seus honoraris. La companyia Jove de Som-Hi Dansa, ho faria directament a l'escola que demanés la representació; i els membres del GT, rebríem la subvenció de la nostra intervenció per part del COPC.

5. Organització dins el GT de “LA DANSA UNA EÏNA PER PENSAR SOBRE L’ASSETJAMENT”

El GT Psicoanàlisi i Societat, reunit, després de presenciar la preestrena de NINGÚ NO BALLA AMB MI vàrem comentar el projecte que engegàvem amb l’escola Som-Hi dansa, de cara al curs 2018-19 i vàrem organitzar-nos en relació al mateix.

- El GT Psicoanàlisi i Societat vàrem dedicar una reunió de manera monogràfica a parlar sobre el tema de l’assetjament escolar.
- Qui se’n faria responsable del mateix, des del GT: Relació amb la directora de l’escola de dansa, relació amb el director de l’obra, comunicacions externes, relació amb els interlocutors de les escoles, comunicacions internes (ressenyes de totes les intervencions nostres després de cada representació que s’acordés). Varem acordar que fós jo mateixa la responsable del projecte.
- Qui participaria en el mateix, un cop hi haguessin representacions programades.

6. Publicació al PsiAra, el 5 de juliol del 2018

Calia donar a conèixer aquest projecte abans de l’inici de les vacances d’estiu, per tal que les escoles que poguessin estar interessades estiguessin a temps d’encabir aquest projecte en el seu calendari d’activitats “culturals” extra-acadèmiques.

Vaig escriure un petit article sobre el projecte en el PsiAra (COPC), amb data 5/07/2018 :

(Veure apèndice II. http://www.psiara.cat/view_article.asp?id=4842)

La idea d’aquest article era que pogués arribar a col·legues especialitzats en Psicologia Escolar, que estiguessin treballant en escoles de Barcelona.

DEMANDA

Al mes de Setembre del 2018, ja tenia al correu electrònic moltes demandes d'informació sobre el projecte. Demandes que no van poder ser totes satisfetes o bé per qüestions de calendari (les noies no estaven autoritzades a fer més de dues representacions cada mes del curs escolar), o bé per qüestions econòmiques (el cost de la dansa -tot i ser simbòlic- no té cap subvenció).

Calendari i realització

DATA	POBLAC IÓ	ESCOLA/ institució	ADREÇA	PERSONA DE CONTACTE	HORES PASES	GT	assistents alumnes + professors
5/11/18	VALLÈS ORIENTAL	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	10:30 i 12:00	Carme Guillen + Marga Torra	90 + 7
10/12/18	BCN	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	10:00 i 11:30	Joanna Hernández + Marga Torra	180 + 9 360 + 9
18/12/18	BCN	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	9:00	Neri Daurella + Marga Torra	80 + 10
14/01/19	VALLÈS ORIENTAL	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	10:30	Carme Guillen + Marga Torra	90 + 4
29/01/19	BCN	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	15:00	Antonio Soler + Marga Torra	180 + 7
20/02/19	BCN	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	19h	VAREM DECIDIR NO INTERVENIR	
20/03/19	BCN	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	9:30	Antonio Soler + Marga Torra	120 + 7

COMUNICACIÓ INTERNA I EXTERNA

Després de cada intervenció del GT en aquest projecte, és a dir, després de cada col·loqui realitzat he escrit un petit informe per informar-ne al COPC.

En els informes, a més de valorar l'activitat realitzada, dono informació del públic assistent (joves i adults) així com del tipus d'intervencions més rel·levants.

(Veure apèndixs III, IV, V, VI, VII, VIII. Informes adjunts, segons data de col·loqui realitzat).

Nova publicació al PsiAra 19/12/2018

Abans de finalitzar el 2018, i amb l'objectiu d'arribar a les escoles que durant el primer semestre no havien pogut contemplar aquesta activitat, però que s'havien mostrat interessades per a més endavant, vaig escriure un nou article al PsiAra (COPC), on feia les primeres valoracions sobre com estava anant el projecte. De fet ja havíem anat a 3 escoles i coordinat 5 col·loquis.

(Veure apèndix IX: http://www.psiara.cat/view_article.asp?id=4860)

Entrevista al Punt Avui

També, amb el mateix objectiu de donar-li al nostre projecte més visibilitat que la circumscrita al món escolar i professional psicològic, vàrem convidar a una

periodista del PuntAvui a una representació més el col·loqui perquè considerés la possibilitat de fer un article en el diari. Ella va assistir el 10 de desembre, a la primera representació i al col·loqui fet en l'escola en qüestió, i entusiasmada amb l'obra i la participació dels alumnes en el col·loqui, abans de marxar, ens va demanar fer-nos una entrevista per parlar monogràficament del tema i no només del projecte.

(Veure apèndix X: Entrevista a la contra d' El PUNT AVUI, 20 desembre 2018)

REFLEXIONS

A mesura que hem anat intervenint en les diferents escoles, on s'ha realitzat l'activitat fins a dia d'avui, ens hem adonat de diferents variables que influencien en el desenvolupament de l'activitat:

* El tipus d'escola:

** Oberta a l'exterior (més facilitadora), o "autosuficient" (més "paranoica").

** Amb metodologia pedagògica activa o tradicional.

** Religiosa o no.

** Amb cultura participativa, o no (alumnes acostumats a intervenir, a debatre entre ells, o no)

** Segons l'estil d'organització interna (puntualitat, preparació espai, disposició de micròfons).

* Acolliment / Rivalitat dels ensenyants

La qualitat de la relació amb l'interlocutor/a ha estat molt diferent en cada escola. Mentre que uns han agraït àmpliament la nostra aportació, d'altres ens veien d'entrada com usurpadors/es de les seves funcions. En general, els ensenyants mostraven molt d'interés i tenien expectatives d'enriquiment en la seva dinàmica escolar gràcies a l'activitat que anàvem a realitzar. Normalment, i també a petició nostra, es reservaven un temps previ a l'inici de l'activitat per parlar amb nosaltres, amb certa tranquil·litat, així com en finalitzar.

* Objectius del col·loqui:

- ** Ajudar a pensar, parlant.
- ** Ajudar a pensar, escoltant.
- ** Trencar el tabú, el silenci.
- ** Compartir experiències.
- ** Contrastar idees.
- ** Obrir les portes a un treball posterior i de continuat, en tutories.
- ** Possibilitar reflexions sobre l'intervenció de l'adult transcendent la punició.

* Atenció i silenci dels alumnes durant la representació.

Ens ha sorprès molt gratament el grau d'interés i d'atenció que els joves, fins i tot els més joves (1r i 2n ESO) han mostrat per l'activitat. Normalment, l'entrada dels alumnes als respectius auditoris era força sorollosa (tothom xerrant, cridant, etc); tanmateix, només començar l'obra NINGÚ NO BALLA AMB MI, es feia un silenci absolut i podies veure com tot el públic estava embadalit mirant l'escenari.

Després, a l'hora del col·loqui, tot i que algunes intervencions podien despertar comentaris impulsius per part dels companys -en to de bro-

ma, o riallades nervioses-, hem anat aconseguir que s'escoltessin els uns als altres, respectessin els torns de paraula i les idees plantejades en públic, i quan es tractava d'intervencions en les que l'alumne/a compartia amb el gran grup de companys experiències viscudes, ho hem valorat molt, hem optat per felicitar la valentia de compartir amb els companys i hem proposat reflexionar sobre els seus sentiments (la ràbia, la frustració, l'enveja, la por, la rivalitat, la competitivitat...), tot obrint interrogants sobre l'agressivitat... , "per què agredir a un amic o company?"..., sobre el silenci..., sobre la soledat..., sobre la dificultat de trobar resposta que aturi l'assetjament..., etc.

* Plantejament del col·loqui:

** Des del perceptiu, l' afectiu, el cognitiu.

Hem aprofitat els tres registres per donar entrada als primers comentaris sobre l'obra:

*** Què us ha cridat més l'atenció? Escenes que recordeu?

*** Quines escenes us han impactat? Què us feia sentir?, ràbia?, pena?, ... Algú s'ha identificat amb la protagonista ?

*** Com enteneu el que passa sobre l'escenari?

** Sobre l'assetjador, sobre la víctima, sobre el grup còmplice.

A mesura que avança el col·loqui, hem intentat fer pensar sobre cada "personatge" de l'assetjament i animar a compartir les idees de cadascú.

* Recull de les intervencions fetes pels joves en els col·loquis.

Ens ha resultat sorprenent el nivell de participació dels alumnes en els col·loquis. Fins el punt de que en algun centre hem hagut de donar per acabada l'activitat tot i haver-hi mans aixecades pendents d'intervenir, per manca de temps.

Les intervencions dels nens/es i joves han estat molt variades. Les més repetides han estat:

“Això, aquí passa ...”

“Es fiquen amb qui sembla diferent”

“No cal ser molt especial per ser triat com a víctima”

“Una minusvalidesa pot ser l’excusa”

“Fa molta pena què sola que està”

“Es encara pitjor quan l’assetjament és a través de les xarxes, enviant fotos, etc”

“Perd els amics”

“La víctima pot arribar a pensar que s’ho mereix”

“La víctima desconfia de tothom”

“La víctima pateix molt”

“Quan fan veure que no la veuen, fa molt mal”

“L’assetjador/a se sent inferior i es fa el fatxenda, el “xulo”

“L’assetjador té problemes psicològics o és dolent”

“No se’n parla mai amb els grans”

“No tothom pot ser assetjador”

“Els assetjadors són molt agressius, però el grup també”

“Tothom li segueix la corrent per a que no li passi a ell/a”

“És més fàcil fer el mateix que els altres que dir les coses que penses diferent”

“Ser un mateix és ser molt valent”

“Els grans no s’assabenten de res”

“A casa no ho dius perquè et sents avergonyit”

“Canviar d’escola és donar-li la raó a l’assetjador”

“No hi ha solució”

“El suïcidi per acabar amb el dolor”

* Comiat i Agraïment dels ensenyants

Un cop acabada l’activitat i llançat el missatge de seguir-ne parlant en els espais de tutoria respectius, els professors presents ens han agraït explícitament la iniciativa, s’han confessat sorpresos pel nivell d’interés i participació dels seus alumnes i s’han mostrat convençuts de l’utilitat d’aquesta activitat, també per a ells.

Queda clar que en aquests col·loquis vàrem decidir conscientment no parlar (per la composició del públic) del paper dels adults: De la dificultat que sovint tenen en assabentar-se dels casos d’assetjament en curs, fins i tot de la ceguesa (a vegades) dels adults, enfront de casos que succeïxen al sí de l’institució escolar. De com abordar-ho. De com transcendir la reacció punitiva, habitual en aquests casos. Etc.

De manera que quan ens acomiadem, en fem referència, tot obrint la possibilitat de no només acordar en el futur més representacions de NINGÚ NO BALLA AMB MI amb col·loqui per als alumnes, sinó també amb intervencions del GT Psicoanàlisi i Societat, si així ho desitgen, específicament per tractar la problemàtica de l’assetjament escolar amb els ensenyants, els adults al càrrec.

VALORACIÓ

Amb aquesta activitat, hem aconseguit l'objectiu principal del col·loqui que era i és trencar el silenci entorn a aquesta problemàtica (acabar amb el tabú) i facilitar que es parli i s'escoltin experiències d'assetjament, viscudes de manera activa, passiva o en tant que còmplices..., en l'ambient escolar.

De fet al trencar el silenci, donant la paraula als nois/noies, també estem abordant el sentiment de soledat de qui fins llavors no ho havia parlat.

En resum, pensem que hem aconseguit sis fites molt importants:

- 1) Hem trencat el tabú i el silenci, a l'entorn de l'assetjament.
- 2) Hem ofert elements d'identificació (mitjançant la dansa), que posen en qüestió la soledat amb la que es viuen aquestes experiències.
- 3) Hem facilitat la possibilitat de posar-se en el lloc de l'altre, primer pas per apropar-s'hi.
- 4) Hem facilitat que joves poguessin compartir les seves experiències d'haver estat assetjats.
- 5) Hem promogut dedicar un temps a parlar i escoltar sobre l'assetjament i la diversitat d'emocions i de sentiments que estan en joc.
- 6) Hem transmés la idea de que l'assetjament és un símptoma del malestar del propi assetjador, així com ho és de la víctima i del grup que se'n fa còmplice.

I ..., hem arribat directament a un total de 1.100 joves i 53 ensenyants.

Comunicació post Activitat amb Escoles.

Cap a final de curs (maig), he considerat indicat transmetre una petita enquesta a les escoles on s'ha realitzat l'activitat, per fer un tanteig sobre les repercussions (a molt curt termini) de la mateixa, i sobre la VALORACIÓ final que en fan.

El contingut de l'enquesta:

- S'ha mantingut l'interés pel tema, entre els alumnes?
- S'ha seguit parlant de l'assetjament en els espais de tutoria? En d'altres?
- S'ha destapat algun cas d'assetjament, que no s'havia prèviament identificat?
- S'han emprat mesures d'atenció psicològica (i no només disciplinàries) per abordar situacions d'assetjament?
- S'han identificat canvis en algun alumne, per haver-se sentit escoltat i alleujat ?

He rebut tres respostes. Totes tres conclouen en l'interés en repetir l'activitat el proper curs acadèmic i en agrair-nos-la novament.

Limitacions i mancances del projecte

D'altra banda, i a mesura que anava el·laborant aquest Treball per presentar-l'ho al COPC, m'he adonat que hem passat per alt un aspecte del projecte, que no sent l'objectiu del mateix, hagués estat interessant d'investigar: La vivència de les ballarines per la seva implicació en el projecte; no només com a ballarines, sinó també per la seva presència i les seves intervencions als col·loquis. Què pensen que han après? Els hi ha servit, a nivell personal? Aquest és un aspecte doncs, que queda pendent de cara al futur, en cas de continuïtat.

També sóc conscient de que, si volem fer prevenció de l'assetjament escolar, queda tot un altre camp per treballar. Els adults:

- ✿ Paper dels ensenyants davant l'assetjament entre alumnes.
- ✿ Paper dels pares davant l'assetjament del seus fills o cap els seus fills.
- ✿ L'assetjament dels ensenyants cap a alumnes.
- ✿ L'assetjament d'algunes institucions escolars cap a alumnes.

Aquest seria motiu per dissenyar un nou projecte i fer-ne un Treball propi.

CONTINUÏTAT DEL PROJECTE

Pensem que NINGÚ NO BALLA AMB MÍ pot tenir continuïtat.

El GT Psicoanàlisi i Societat té la intenció de seguir treballant en el proper curs 2019-20, en aquest projecte.

Som conscients de que és impossible esgotar la temàtica plantejada amb els púbers i adolescents.

Tanmateix, pensem que la nostra intervenció facilita la represa dels interrogants oberts en els col·loquis, en els espais de tutoria, a les escoles.

La nostra hipòtesi ha estat confirmada:

La dansa amb col·loqui ajuda a pensar i, pensar té un efecte preventiu.

BIBLIOGRAFIA

- S. Bleichmar. Violencia social, violencia escolar. 2008 Noveduc.
- César y Sara Botella. Lo negativo del Trauma. 2003 Amorrortu
- F. Dolto. La causa de los adolescentes. 1990 Seix Barral.
- S. Freud. El malestar en la cultura. 1929 Bibliot. Nueva.
- S. Freud. Introducción al narcisismo. 1914 Bibliot. Nueva.
- S. Freud. Las pulsiones y sus destinos. 1915 Bibliot. Nueva.
- S. Freud. Inhibición, síntoma y angustia. 1925 Bibliot. Nueva.
- A. Green. Narcisismo de vida, narcisismo de muerte. 1983 Amorrortu.
- A. Green. El complejo de castración. 1992 Paidós.
- M.F. Hirigoyen. El acoso moral. 2017 Paidós.
- M. Klein. Envidia y Gratitud. 1957, Paidós.
- J. Kristeva. Cet incroyable besoin de croire. 2007 Bayard.
- D. Lauru. La locura adolescente. 2005 Nueva Visión.
- R. Major. De l'élection. 1986 Aubier.
- J-E. Palomero Mª R. FERNÁNDEZ. La Violencia Escolar: Un punto de vista global. 2001, Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, no 41.
- J.M. Quinodoz. La soledad domesticada. 1991 Amorrortu.
- J. R. Ubieto. Bullying, una falsa salida para los adolescentes. Bibl. Infancia y Juventud.
- H. Wengrower y Sh. Chaiklin. La vida es danza. 2008 Gedisa.
- D.W. Winnicott. Realidad y juego. 2013 Gedisa.

APÈNDIXS

- I. “Un Bullying corporal”: article a EL PUNT AVUI de Maite Piulachs.
16/04/2018
- II. “Ningú no balla amb mi”: article al PsiAra de Margarita Torra.
5/07/2018
- III. Informe sobre l’activitat. 5/11/18
- IV. Informe sobre l’activitat. 10/12/18
- V. Informe sobre l’activitat. 18/12/18
- VI. Informe sobre l’activitat. 14/01/19
- VII. Informe sobre l’activitat. 29/01/19
- VIII. Informe sobre l’activitat. 20/03/19
- IX. “Primeres reflexions sobre l’experiència “Ningú no balla amb mi”: article
al PsiAra de Margarita Torra. 19/12/2018
- X. “Aturem l’assetjador escolar i ajudem-l’ho a pensar”: entrevista a Mar-
garita Torra a la contra d’ EL PUNT AVUI de Maite Piulachs.
20/12/2018

EL PUNT **AVUI+**

SOCIETAT

BARCELONA - 16 abril 2018 2.00 h

Un ‘bullying’ corporal

Un grup de joves adolescents protagonitza un espectacle per despullar les emocions que aboquen els joves a l’assetjament escolar.

La companyia Som-hi Dansa i un grup del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya l’ofereixen als instituts

L'enveja, les inseguretats i la necessitat de ser acceptat per un grup és el que pot conduir alguns adolescents a assetjar altres companys d'escola, el conegut *bullying*, amb resultats, a voltes, devastadors. L'assetjador, potser, va ser primer víctima i també hi ha els companys que ho veuen i que no fan res per evitar aquest escarni. Tots aquests sentiments i emocions es despullen en *Ningú no vol ballar amb mi*, un espectacle de dansa protagonitzat per noies de 15 a 20 anys i que va dirigit al públic juvenil. La directora de la jove companyia **Som-hi Dansa**, Laura Olivella (coreògrafa del premiat musical *Sugar*), ofereix aquest espai de reflexió a escoles i instituts catalans, que s'arrodoneix amb un col·loqui realitzat per dos psicoterapeutes del **grup de treball "Psicoanàlisi i Societat" del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya**.

"És un espectacle molt intens, corporal, que s'entén i emociona", declara Olivella, que també aclareix que "no és un grup professional ni per guanyar diners", sinó una motivació per a aquestes grans ballarines. Per poder faltar a poques classes, ja autoritzat pels pares, el grup inicial d'onze ballarines s'ha dividit en dos grups de set per fer les representacions als centres. El cost de l'espectacle, per cobrir el material, s'ha fixat en uns 500 euros.

Lluís Parera, director de l'espectacle, explica com primer les adolescents van fer un treball de confiança i d'explicar si elles havien patit l'exclusió de companys, si eren agressores o, com la majoria, havien mirat cap a un altre costat en veure algun alumne menystingut. Així, amb la complicitat de les adolescents, Parera ha muntat 40 minuts d'unes coreografies amb estils de *jazz* i dansa contemporània, en què cada una té un moviment diferent, que la identifica, com la varietat i riquesa dels seus cossos i alçades. "És un espectacle molt generós per part d'elles, sense prejudicis", explica Parera, que confessa que va canviar alguna composició deu minuts abans del primer espectacle i que elles ho van assumir com a professionals. A més, s'han ampliat els monòlegs de les agressores perquè s'entengui la seva evolució.

La primera prova de foc va ser representar *Ningú no balla amb mi* davant de familiars, amics i mestres. "Tothom es va emocionar. Una mare d'una alumna de 9 anys em va explicar que la seva filla va dir-li: «Això li fan a una nena de la classe»", recorda Olivella. La Laia, la Paula, la Clara, la Lídia, la Júlia, la Jana, la Carla, l'Andrea, l'Alba i l'Anna comparteixen que les ha enriquit aquest treball en grup i que s'han sorprès de totes les emocions que pot transmetre la dansa. Totes confessen que a les seves escoles i instituts els han fet xerrades sobre el *bullying*, però les consideren "fredes" i "no reals", i això allunya la majoria d'adolescents a prendre'n consciència, com alguns adults i educadors. L'espectacle "no vol allisonar", i com assegura la Carla: "Ningú és bo del tot."

APÈNDIX II

http://www.psiara.cat/view_article.asp?id=4842

APÈNDIX III

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]
Enviado el: miércoles, 07 de noviembre de 2018 17:53
Para: Sonia Navarro (COPC) <snavarro@copc.cat>
Asunto: Col·loquis NINGÚ NO BALLA AMB MÍ

Hola Sonia,

Els col·loquis van anar molt i molt bé (t'adjunto fotos).

Els alumnes (2 grups d'uns 45 nois i noies de 2n ESO) van estar molt atents durant la funció, així com durant el col·loqui.

Van haver-hi forces intervencions, de part dels alumnes. Algunes de molt "valentes".

Algúns d'ells van atrevir-se a explicar davant de tothom, les seves experiències viscudes com a víctimes de bulling, així com a complices d'assetjadors.

L'espai de col·loqui els hi va donar prou confiança com per compartir determinades idees, que sabien que potser no serien ben vistes.

Va haver-hi una mena de consensus de que l'assetjador/a acostuma a ser algú "dèbil" que "es fa el fort", algú que no tolera la "diferència", o que no tolera "veure's retratat" en algú altre.

Varem parlar de l'importància de la reflexió individual, contrastant amb el deixar-se portar pel que diu "el grup".

Varem utilitzar l'anàlisi d'escenes de l'obra de dansa, per engrescar la participació.

I, finalment, ens van felicitar els professors, els 2 tutors i el responsable de l'ESO, tot dient que els hi havíem obert un camí per a poder treballar sobre aquest tema, a classe, amb cada tutor.

Ens van demanar organitzar nous col·loquis sobre el mateix amb d'altres cursos. Varem acordar seguir-ne parlant per més endavant.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217

APÈNDIX IV

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]
Enviado el: lunes, 10 de diciembre de 2018 20:01
Para: Sonia Navarro (COPC) <formaciomj@copc.cat>
CC: carmeguillen@psicolegsbarcelona.cat
Asunto: Informe dels 2 Col·loquis sobre NINGÚ NO BALLA AMB MÍ

Hola Sonia,

Podríem dir coses molt similars a les que et deia dels anteriors col·loquis.
Han anat molt i molt bé.

Hi havia una clara diferència respecte de l'última vegada, i és la quantitat de públic:
En el primer col·loqui d'avui, adreçat a tots els batxillers, eren **180 alumnes**, més els profes, tutors i coordinador.
En el segon, adreçat a tots els alumnes de la ESO, eren **360 nois i noies**, més profesors, tutors i direcció escola.

Ha anat molt bé per la quantitat d'intervencions després durant el col·loqui, de part dels alumnes.

Diríem que potser el més important d'aquesta activitat és que aconseguim gràcies a la combinació de la dansa i el col·loqui, trencar el SILENCI que suposa el tabú del bulling, en la vida cotidiana escolar.

L'obra genera màxim interès. Tot i ser el públic conformat per una gran quantitat de nois i noies, molt joves, durant la representació de l'obra hi ha un silenci absolut.
També estem molt satisfetes de facilitar a nois i noies que han patit bulling, que ho puguin parlar amb els seus companys i expressar tot lo malament que s'ho van passar, tot compartint les seves reflexions sobre com és l'assetjador/a, per què l'havien triat a ell/a com a víctima, què passa amb el grup compliç, etc...
El silenci (senten que no ho poden compartir) i la soledat (conseqüència del silenci) són les característiques de com es pateix el bulling.

En acabar, hem tornat a rebre agraïments i felicitacions per la feina feta.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217

APÈNDIX V

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]
Enviado el: martes, 18 de diciembre de 2018 18:02
Para: Sonia Navarro (COPC) <snavarro@copc.cat>
CC: carmeguillen@psicolegsbarcelona.cat
Asunto: Informe del Col·loqui sobre NINGÜ NO BALLA AMB MÍ

Hola Sonia,

Avui hem fet un col·loqui de NINGÜ NO BALLA AMB MI a l'escola THAU de Barcelona.

La representació i el col·loqui a l'escola Thau ha estat molt gratificant. Hi ha hagut una assistència d'uns 80 nens de 1r d'ESO i 9 professors, a més del coordinador de l'ESO.

Els nens han seguit l'espectacle amb molta atenció i s'han mostrat impactats per diferents escenes així com pel ritme i la força de les ballarines.

El col·loqui ha estat molt, però molt participatiu. Han opinat sobre qüestions de fons com: les diferències; l'agressivitat; l'ambivalència –por/odi – a l'hora de defensar-se; el lideratge en les dinàmiques de grup; la coacció al silenci; el pensar per un mateix...

Com les altres vegades, ha estat molt satisfactòri i hem rebut un feed-back de l'escola molt positiu, de valoració i agraïment.

Bé, t'adjunto fotos de la representació i el col·loqui d'avui, així com la meva factura.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217

APÈNDIX VI

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]
Enviado el: martes, 14 de gener de 2018 18:02
Para: Sonia Navarro (COPC) <snavarro@copc.cat>
CC: carmeguillen@psicolegsbarcelona.cat
Asunto: Informe del Col·loqui sobre NINGÚ NO BALLA AMB MÍ

Hola Sonia,

Aquest matí, la Carme Guillén i jo mateixa, hem coordinat dos col·loquis de NINGÚ NO BALLA AMB MI, a l'escola Montcau i Els Pins, de Matadepera.

Les representacions i els col·loquis a l'escola Montcau i Els Pins ha estat de nou molt gratificant.

Hi ha hagut una assistència 45 nens per representació i col·loqui de 3r d'ESO (és a dir 90 adolescents) i 3 professors, a més del coordinador de l'ESO.

Els nois/es han seguit l'espectacle amb molta atenció.

Han intervingut força en el col·loqui, tot expressant lo molt que els ha impactat algunes de les escenes de l'obra.

Especialment, aquelles més dures, en les que manifestament es veu rebutjada "la víctima" pel grup.

També han parlat sobre què fer davant de l'assetjament... Tornar-t'hi?, esperar a que l'assetjador perdi interès en tú?, parlar-ho?, amb qui?... Quedava palès la dificultat de parlar amb els adults.

Novament, ha estat una activitat molt satisfactòria i l'escola, a través dels tutors presents en el col·loqui ens han trasmés la seva bona valoració i el seu agraïment.

Bé, t'adjunto fotos de la representació i el col·loqui d'avui, així com la meva factura.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217

APÈNDIX VII

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]

Enviado el: martes, 29 de enero de 2019 20:48

Para: Sonia Navarro (COPC) <snavarro@copc.cat>

CC: carmeguillen@psicolegsbarcelona.cat

Asunto: Factura i Informe del Col·loqui sobre NINGÚ NO BALLA AMB MÍ

Hola Sonia,

Aquesta tarda, l'Antonio Soler i jo mateixa, hem coordinat el col·loqui de NINGÚ NO BALLA AMB MI, a l'escola Lestonnac, de Barcelona.

La representació i el col·loqui a l'escola Lestonnac han estat molt satisfactoris. Hi ha hagut una assistència 180 alumnes de 1r i 2n d'ESO i 6 professors, a més de la coordinadora de l'ESO.

Com les altres vegades, durant la representació els nois/es enmudeixen i segueixen l'espectacle amb molta atenció.

Al col·loqui hi ha hagut molta participació. Especialment referida als sentiments que motiven l'actitut d'assetjament, als dels qui se'n fan còmplices i als de la "víctima". Avui el col·loqui ha estat més llarg, prop dels tres quarts d'hora.

De nou, hem rebut mostres d'agraïment i felicitacions per l'iniciativa i per la feina feta, de part de la coordinadora de l'ESO.

Bé, t'adjunto fotos de la representació i el col·loqui d'avui, així com la meva factura.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217

APÈNDIX VIII

De: Margarita Torra [mailto:margaritatorra@hotmail.com]

Enviado el: miércoles, 20 de marzo de 2019 18:21

Para: Sonia Navarro (COPC) <snavarro@copc.cat>

Asunto: Factura i Informe del Col·loqui sobre NINGÚ NO BALLA AMB MÍ

Bona tarda,

Aquest matí, Antonio Soler i jo mateixa, hem coordinat un col·loqui de NINGÜ NO BALLA AMB MI, a l'escola Vedruna a Gràcia, a Barcelona.

La representació i el col·loqui a l'escola Vedruna ha estat de nou molt gratificant. Hi ha hagut una assistència 120 nois i noies de 1r i 2n d'ESO i 7 professors i tutors. (La psicòloga que s'havia inscrit no ha vingut).

Els nois/es han seguit l'espectacle amb molta atenció. Han intervingut molt en el col·loqui, tant que quan hem hagut de donar per acabada l'activitat encara quedaven una desena de mans aixecades demanant la paraula.

Diferents nois i noies han parlat de la seva experiència personal... De com portar un cognom determinat pot ser motiu d'assetjament, o ser "noia", o ser molt estudiant i treure bones notes, o portar el cabell curt (per comptes de dur una melena), etc.

També han parlat de la importància de la mirada dels adults, per parar rapidament l'assetjament. Ha quedat palès la dificultat de la "víctima" a parlar amb l'adult ("m'acusaràn de xivata"..)

Novament, ha estat una activitat molt satisfactòria i l'escola, a través dels tutors presents en el col·loqui ens han transmés la seva bona valoració i el seu agraïment. De fet, ens han demanat fer una nova representació per 3r i 4rt d'ESO el proper curs acadèmic, a l'escola.

Bé, t'adjunto fotos del col·loqui d'avui, així com la meva factura.

Salutacions,

MARGARITA TORRA
Psicòloga Col. nº 217
Adolescents i Adults

APÈNDIX IX

http://www.psiara.cat/view_article.asp?id=4860

MARGARITA TORRA PSICOANALISTA

“Aturem l’assetjador escolar i ajudem-lo a pensar, parlant”

Torra forma part del grup Psicoanàlisi i Societat del Col·legi de Psicologia, que ara ofereix als instituts col·loquis sobre l’assetjament escolar, després d’una peça de dansa protagonitzada per adolescents

<https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1523323-aturem-l-assetjador-escolar-i-ajudem-lo-a-pensar-parlant.html-l-assetjador-escolar-i-ajudem-lo-a-pensar-parlant.htm>

